

Förtydligande gällande tidsbegränsade tillstånd för grundvattenuttag

SGU har i ett antal tidigare remisser framfört att det generellt bör vara en tidsbegränsning för alla tillstånd till grundvattenuttag. Frågeställningen har först uppkommit i södra Sverige där det finns ett antal konkurrerade verksamheter som har intresse i grundvattenresursen. Ett viktigt skäl till tidsbegränsning av tillstånd är att det är svårt att bedöma förutsättningarna om 25-30 år. Det gäller både behovet av grundvatten för sökanden och framtida förändringar i tillgången till följd av exempelvis klimatförändringar.

Mark- och Miljööverdomstolen (MMÖD) har i några domar upphävt tidsbegränsningen för allmän vattenförsörjning, bland annat med hänvisning till att det rör sig om ett allmänt intresse där behovet av dricksvatten knappast kommer att förändras över tiden och att det vid behov är möjligt att begära omprövning av tillståndet.

SGU anser alltså att tillstånd till uttag av grundvatten för andra ändamål än allmän vattenförsörjning bör vara tidsbegränsade. När det gäller uttag för allmän vattenförsörjning bör tillståndet tidsbegränsas om det i det enskilda fallet finns omständigheter som påkallar en sådan begränsning. SGU anser att följande bör beaktas vid en sådan bedömning.

1. Storleken på uttagen i förhållande till bedömd total grundvattentillgång inom aktuellt grundvattenmagasin. Vid bedömning av uttagens storlek är det viktigt att alla uttag vägs in i bedömningen. Det gäller både uttag som redan är tillståndsgivna, uttag som sker men inte är tillståndspliktiga, samt uttag som bedöms kunna uppkomma. Ett exempel på uttag som kan uppkomma är bevattning av jordbruksmark som är lämplig för detta, men där bevattning inte sker för tillfället. I de fall det totala bedömda uttaget överstiger 50 % av grundvattenbildningen bedömer SGU att tidsbegränsning bör aktualiseras. 50 % har valts utifrån att det finns en god marginal för de fall ett förändrat klimat medför en minskad grundvattenbildning, att bedömningen av de övriga uttagen är felaktigt och en säkerhetsmarginal i de fall grundvattenbildningen är överskattad. I SGUs Rapport 2013:01 "Bedömningsgrunder för grundvatten" klassas områden där uttags andel av grundvattenbildningen överstiger 50 % som att det finns en stark risk för påverkan på till exempel utflöden till våtmarker och även ytvattensystem.

2. Det förändrade klimatets påverkan på det aktuella grundvattenmagasinet. Om uttagen är belägna i Skåne, Blekinge, Kalmar eller Gotlands län bör tidsbegränsning aktualiseras. I den sydöstra delen av Sverige pekar flera klimatscenarier på att ett förändrat klimat kommer att innebära en minskad grundvattenbildning med en minskad tillgång som följd samt att torrperioderna blir längre. I dessa län är dessutom efterfrågan på grundvatten stor från flera aktörer. Som exempel kan nämnas de låga grundvattennivåer under sommaren 2016 i de sydöstra delarna av Sverige och den vattenbrist som uppkommit till följd av utebliven grundvattenbildning.